

Визначення змістовних характеристик експортного потенціалу будівельної індустрії

Іван Васильович Запесоцький¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.10.2024	Економіка	338.45:69:339.564

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14169277>

Анотація. У статті досліджено змістовні характеристики експортного потенціалу будівельної індустрії України, що є стратегічно важливими для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Визначено сутність експортного потенціалу як багатовимірної економічної категорії, проаналізовано його ключові складові, властивості та функції. Особливу увагу приділено специфіці формування експортного потенціалу в умовах війни та повоєнного відновлення, впливу геополітичних і економічних чинників, а також його відповідності глобальним тенденціям. На основі проведеного аналізу сформульовано практичні рекомендації щодо підвищення ефективності реалізації експортного потенціалу будівельної індустрії України.

Ключові слова: експортний потенціал, будівельна індустрія, конкурентоспроможність, інновації, геополітичні чинники, повоєнне відновлення.

Determination of meaningful characteristics of export potential construction industry

Abstract. The export potential of the construction industry is one of the key elements in ensuring the competitiveness of the national economy in a global environment. In the context of European integration and Ukraine's post-war recovery, its significance becomes particularly relevant, as the construction sector plays a leading role in rebuilding destroyed infrastructure, creating new jobs, and ensuring stable economic growth.

The study of export potential allows for identifying its structural components, assessing the influence of internal and external factors on the formation of competitive advantages, and determining ways to enhance the efficiency of Ukrainian construction products' entry into international markets. In the face of contemporary challenges, including Russia's military aggression and global economic instability, analyzing export potential is essential for developing sustainable development strategies for the sector.

This article explores the substantial characteristics of the export potential of Ukraine's construction industry, which are strategically important for ensuring the competitiveness of the national economy. The essence of export potential as a multidimensional economic category is defined, and its key components, properties, and functions are analyzed. Special attention is paid to the specific features of export potential formation under war conditions and post-war

¹ аспірант кафедри менеджменту і міжнародного підприємництва, Інститут економіки і менеджменту НУ «Львівська політехніка», <https://orcid.org/0000-0001-9751-4195>

recovery, the impact of geopolitical and economic factors, and its alignment with global trends. Based on the conducted analysis, practical recommendations are formulated to enhance the efficiency of utilizing the export potential of Ukraine's construction industry.

Keywords: export potential, construction industry, competitiveness, innovations, geopolitical factors, post-war recovery.

Вступ

Експортний потенціал будівельної індустрії є одним із ключових елементів забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в глобальному середовищі. В умовах євроінтеграції та повоєного відновлення України його значення набуває особливої актуальності, оскільки будівельна галузь відіграє провідну роль у відбудові зруйнованої інфраструктури, створенні нових робочих місць та забезпеченні стабільного економічного зростання.

Дослідження експортного потенціалу дозволяє виявити його структурні компоненти, оцінити вплив внутрішніх і зовнішніх чинників на формування конкурентних переваг, а також визначити шляхи підвищення ефективності виходу української будівельної продукції на міжнародні ринки. У контексті сучасних викликів, зокрема збройної агресії РФ та глобальної економічної нестабільності, аналіз експортного потенціалу є необхідним для формування стратегій сталого розвитку галузі.

Особливості експортного потенціалу підприємств досліджували такі науковці: Босак А., Васильченко К., Грицишин Я., Давидкевич А., Затхей В., Касич А., Котік М., Куліш Д., Матіяш Д., Морозова С., Нагорний Д., Проценко В., Рожко В., Соколовська К., Токар К., Фичак О., Фісуненко П. та інші.

Метою статті є визначення змістовних характеристик експортного потенціалу будівельної індустрії, зокрема його сутності, структури, властивостей та функцій. Основна увага приділяється дослідженню особливостей експортного потенціалу в умовах війни та повоєного відновлення, впливу геополітичних та економічних чинників, а також порівнянню із загальносвітовими тенденціями.

Результати

Теоретико-методологічні основи дослідження експортного потенціалу є ключовим аспектом, що дозволяє розкрити сутність і структуру цієї економічної категорії, а також її роль у забезпеченні стійкого розвитку галузей національної економіки. Формування експортного потенціалу відображає здатність галузі адаптуватися до вимог глобального ринку, забезпечуючи конкурентоспроможність продукції та послуг. У цьому контексті необхідно визначити методологічні підходи, що забезпечують комплексне вивчення чинників та умов, які впливають на його формування.

У сучасній економічній теорії дослідження експортного потенціалу базується на взаємозв'язку макро- та мікроекономічних чинників. З одного боку, важливими є системні передумови, такі як: інституційна підтримка, регуляторна політика, доступ до ресурсів та інфраструктури. З іншого боку, значну роль відіграють індивідуальні показники підприємств, що відображають їхню здатність до інновацій, ефективного управління та адаптації до міжнародних стандартів [1]. Таким чином, вивчення експортного потенціалу вимагає багатогранного підходу, який поєднує кількісні та якісні методи аналізу.

Методологічна основа цього дослідження ґрунтується на поєднанні загальнонаукових і спеціальних методів економічного аналізу. Зокрема, системний підхід дозволяє дослідити експортний потенціал як комплексне явище, що включає взаємопов'язані складові. Порівняльний аналіз сприяє виявленню особливостей і

відмінностей у формуванні експортного потенціалу в різних країнах, що є особливо актуальним у контексті євроінтеграції України [2].

Еволюція наукових підходів до визначення експортного потенціалу відображає поступовий розвиток економічної думки, що реагує на зміни в глобальній економіці та потреби національних господарств. Перші концептуальні підходи до аналізу експортного потенціалу були закладені в межах класичної політичної економії, де акцент робився на ролі зовнішньої торгівлі в забезпеченні економічного зростання. Адам Сміт у своїй теорії абсолютних переваг наголошував на важливості ефективного використання національних ресурсів для створення конкурентоспроможних товарів [3]. Давид Рікардо, розвиваючи ідеї Сміта, сформулював концепцію порівняльних переваг, що обґрунтовує доцільність міжнародного обміну навіть за умов, коли країна не має абсолютної переваги в жодному секторі [4].

У ХХ столітті неокласична економічна школа зробила значний внесок у розуміння експортного потенціалу. Її представники зосереджували увагу на ролі факторів виробництва та ринкових механізмів у забезпеченні ефективності експорту. Теорія Хекшера-Оліна підкреслювала значення співвідношення між ресурсами країни для визначення структури експорту [5]. На цій основі було сформульовано концепцію фактороінтенсивності, яка стала основою для подальших досліджень експортного потенціалу на макро- та мікрорівнях.

Після Другої світової війни кейнсіанські підходи почали акцентувати увагу на ролі держави у стимулюванні експортної діяльності. Державні інвестиції в інфраструктуру, підтримка національних виробників, субсидії та інші форми державного втручання розглядалися як необхідні умови для ефективної реалізації експортного потенціалу [5]. Такий підхід був особливо актуальним для країн, що відновлювали свої економіки після військових конфліктів.

Інституціональні підходи, які набули популярності наприкінці ХХ століття, зосереджувалися на аналізі впливу соціальних, політичних та правових інститутів на формування експортного потенціалу. Особливу увагу приділяли важливості стабільності інституційного середовища, прозорості регуляторної системи та забезпеченню прав власності для створення сприятливих умов для експортної діяльності.

У сучасній економічній науці дедалі більшого значення набувають інноваційні та технологічні підходи, які акцентують увагу на ролі науковотехнічного прогресу, впровадження цифрових технологій та розвитку інноваційних продуктів у забезпеченні конкурентоспроможності на зовнішніх ринках. Такі підходи підкреслюють важливість інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості та адаптації до змінних умов міжнародного ринку.

Експортний потенціал тісно пов'язаний із низкою ключових економічних категорій, які формують основи національної економіки. Безпосередній вплив на економічне зростання проявляється через збільшення експорту, що сприяє підвищенню виробництва, створенню робочих місць та зростанню ВВП. Взаємозв'язок із конкурентоспроможністю проявляється через здатність галузі забезпечувати якісну продукцію, яка відповідає міжнародним стандартам і задовольняє попит на зовнішніх ринках.

Крім того, експортний потенціал залежить від рівня інноваційності економіки, адже впровадження новітніх технологій і методів виробництва є необхідною умовою для збереження позицій у глобальних ланцюгах доданої вартості. Важливою є також його взаємодія з інвестиційною активністю: розвиток експортного потенціалу потребує значних капіталовкладень у модернізацію виробництва, інфраструктуру та розвиток людського капіталу. Також експортний потенціал відіграє важливу роль у формуванні

торговельного балансу, впливаючи на стабільність національної валюти та загальну економічну стійкість [1].

Для забезпечення чіткості та послідовності дослідження змістовних характеристик експортного потенціалу будівельної індустрії доцільно представити методологічний підхід у вигляді графічної схеми. Такий формат дозволить наочно продемонструвати ключові етапи аналізу, взаємозв'язки між ними та логіку дослідницького процесу. На

Рис. 1. Алгоритм дослідження змістовних характеристик експортного потенціалу

Сформовано автором за [2; 6; 7]

Після визначення теоретико-методологічних основ дослідження експортного потенціалу доцільно перейти до глибшого аналізу його сутності як економічної категорії. З'ясування змісту експортного потенціалу передбачає вивчення його складових, властивостей і ролі у забезпеченні конкурентоспроможності галузі на міжнародному ринку. Такий підхід дозволяє не лише окреслити ключові аспекти експортного потенціалу, але й забезпечити теоретичну основу для формування стратегій його ефективної реалізації.

Розмежування понять «експортний потенціал» і «експортна діяльність» є необхідним для чіткого розуміння теоретичних основ зовнішньоекономічної діяльності.

Експортний потенціал є ширшою економічною категорією, яка відображає сукупність можливостей і ресурсів країни або галузі для здійснення експортної діяльності, охоплює не лише наявні обсяги продукції чи послуг, які можуть бути поставлені на зовнішні ринки, але й ті потенційні можливості, які можуть бути реалізовані за сприятливих економічних, технологічних та інституційних умов.

Експортний потенціал є основою для довгострокового планування, оцінки конкурентоспроможності та визначення перспектив розвитку галузі [1].

Експортна діяльність, у свою чергу, стосується практичного аспекту реалізації експортного потенціалу, охоплює безпосередній процес постачання товарів і послуг на зовнішні ринки, включаючи укладання контрактів, логістику, митне оформлення та маркетингові заходи. Експортна діяльність є динамічним процесом, що залежить від ринкової кон'юнктури, конкурентного середовища та ефективності управління [6].

Зміст експортного потенціалу як економічної категорії охоплює сукупність характеристик, що відображають здатність національної економіки або окремої галузі створювати та реалізовувати конкурентоспроможну продукцію чи послуги на зовнішніх ринках. Така категорія має багатовимірний характер і включає не лише кількісні, але й якісні аспекти, що визначають можливості експорту. Експортний потенціал як економічна категорія поєднує в собі комплекс ресурсів, можливостей і характеристик, що забезпечують здатність до активної зовнішньоекономічної діяльності

Основу експортного потенціалу становлять ресурси країни або галузі, такі як сировина, капітал, трудові ресурси та науково-технічний потенціал. Водночас важливим є рівень їх ефективного використання, що залежить від технологічного розвитку, впровадження інновацій та продуктивності праці. Значну роль у змісті експортного потенціалу відіграють інституційні фактори, зокрема правове середовище, регуляторна політика, підтримка з боку держави та міжнародні угоди, які сприяють доступу до зовнішніх ринків. Інституційна складова визначає рівень сприятливості умов для ведення зовнішньоекономічної діяльності [5].

Конкурентоспроможність продукції або послуг є ключовою характеристикою експортного потенціалу. На неї впливають якість, ціна, відповідність міжнародним стандартам, а також ефективність логістичних і маркетингових процесів. Чим вищий рівень конкурентоспроможності, тим більше можливостей для розширення присутності на міжнародних ринках. Крім того, експортний потенціал включає адаптивність до змін зовнішнього середовища, що забезпечує здатність швидко реагувати на нові виклики та можливості, які виникають у міжнародній торгівлі.

Розуміння змісту експортного потенціалу як економічної категорії дозволяє глибше аналізувати його структурні компоненти. У контексті будівельної індустрії, яка має значний потенціал для міжнародної експансії, важливо ідентифікувати ключові складові, що формують цей потенціал. Визначення та аналіз цих складових є необхідним етапом для формування стратегій, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності української будівельної продукції на світових ринках.

Для повного розуміння експортного потенціалу будівельної індустрії важливо дослідити його структурні компоненти, які відображають різні аспекти цього комплексного явища. У Таблиці 1 наведено ключові складові експортного потенціалу та їх елементи, кожен з яких відіграє важливу роль у забезпеченні конкурентоспроможності галузі на міжнародному ринку.

Після визначення складових експортного потенціалу доцільно зосередити увагу на його властивостях та функціях, які розкривають сутність цього явища у динаміці. Властивості експортного потенціалу характеризують його основні якісні параметри, тоді як функції визначають його роль у забезпеченні економічного розвитку та інтеграції в глобальні ринки. Дослідження цих аспектів дозволяє глибше зрозуміти механізми впливу експортного потенціалу на розвиток будівельної індустрії та економіки загалом.

Складові експортного потенціалу будівельної індустрії

Складова	Елемент	Пояснення
Продуктова	Будівельні матеріали	Включає широкий спектр продукції: цемент, бетон, металоконструкції, скло, ізоляційні матеріали.
	Будівельні конструкції	Збірні модульні будівлі, архітектурні елементи, каркасні системи, готові до встановлення.
	Технології	Сучасні виробничі методи, автоматизовані лінії, екологічно чисті технології.
	Інновації	Впровадження нових матеріалів, наприклад, наноматеріалів, 3D-друк конструкцій.
Технологічна	Рівень впровадження технологій	Ступінь використання передових рішень, таких як BIM (Building Information Modeling), роботизація.
	Енергоефективність	Використання технологій для зниження енергоспоживання у виробництві та експлуатації.
	Автоматизація	Інтеграція автоматизованих систем управління виробничими процесами.
Інституційна	Державне регулювання	Податкові пільги, митні тарифи, державні програми підтримки експортерів.
	Правова база	Законодавчі акти, що регулюють експорт, включаючи договори з міжнародними партнерами.
	Стандарти	Сертифікація ISO, відповідність європейським технічним регламентам.
	Міжнародні угоди	Угода про асоціацію з ЄС, угоди про вільну торгівлю з іншими країнами.
Маркетингова	Брендинг	Розробка торговельної марки, рекламні кампанії, участь у міжнародних виставках.
	Стратегія виходу на ринки	Пошук ринкових ніш, встановлення дистриб'юторських мереж, адаптація продукції до вимог ринків.
	Дослідження ринку	Аналіз кон'юнктури, вивчення конкурентів, оцінка попиту на різних ринках.

Сформовано автором за [1; 6; 8; 9]

Властивості експортного потенціалу відображають його ключові якісні характеристики, які визначають ефективність та стійкість цього явища в умовах глобальної економіки. Серед основних властивостей експортного потенціалу можна виділити комплексність, адаптивність та динамічність.

Комплексність полягає у багатоаспектному характері експортного потенціалу, який охоплює різні складові: ресурсну базу, технологічні можливості, інституційну

підтримку та маркетингові стратегії. Взаємозв'язок цих елементів забезпечує цілісність та узгодженість у реалізації експортного потенціалу. Для будівельної індустрії це означає інтеграцію виробництва якісних матеріалів, застосування інновацій та підтримку державних і міжнародних ініціатив.

Адаптивність характеризує здатність експортного потенціалу швидко реагувати на зміни у зовнішньоекономічному середовищі. Зазначена властивість є критично важливою в умовах глобальної конкуренції та нестабільності ринків. Для будівельної індустрії адаптивність проявляється у здатності оперативно переорієнтовуватися на нові ринки, впроваджувати сучасні технології та відповідати змінним вимогам міжнародних стандартів.

Динамічність відображає змінність і розвиток експортного потенціалу під впливом технологічних, економічних та соціальних факторів. Експортний потенціал не є статичною категорією - він постійно розвивається, збагачуючись новими можливостями та удосконаленнями. У будівельній галузі це проявляється у впровадженні новітніх технологій, розширенні асортименту продукції та підвищенні ефективності виробничих процесів.

Функції експортного потенціалу розкривають його роль у розвитку економіки та визначають напрямки впливу на ключові процеси національного господарства. Серед основних функцій можна виділити стимулювання економічного зростання, інтеграцію в міжнародний ринок та забезпечення інноваційного розвитку [12, 13].

Стимулювання економічного зростання є однією з базових функцій експортного потенціалу. Завдяки активізації зовнішньоекономічної діяльності відбувається збільшення обсягів виробництва, підвищення зайнятості та зростання доходів у національній економіці. У будівельній індустрії експортний потенціал сприяє розширенню ринків збуту для вітчизняної продукції, що дозволяє отримувати валютні надходження, стимулювати розвиток суміжних галузей і забезпечувати фінансову стабільність.

Інтеграція в міжнародний ринок забезпечує включення національної економіки в глобальні ланцюги доданої вартості. Завдяки цьому відкривається доступ до сучасних технологій, фінансових ресурсів та можливість розширювати географію економічних зв'язків. Для будівельної індустрії інтеграція означає не лише продаж продукції за кордон, але й участь у міжнародних інфраструктурних проєктах, що підвищує репутацію країни та сприяє розвитку стратегічних партнерств.

Забезпечення інноваційного розвитку полягає у стимулюванні науковотехнічного прогресу через розширення експортної діяльності. Конкуренція на міжнародних ринках змушує підприємства впроваджувати передові технології, підвищувати якість продукції та удосконалювати виробничі процеси. У будівельній індустрії це проявляється через впровадження екологічних матеріалів, використання BIM-технологій та автоматизацію виробництва, що забезпечує довгострокову конкурентоспроможність.

Експортний потенціал будівельної індустрії України зазнав значних трансформацій в умовах повномасштабної війни та триваючої агресії рф. У воєнний період основний акцент змістився на забезпечення внутрішніх потреб, пов'язаних із відновленням критичної інфраструктури та житлового фонду в регіонах, які постраждали від бойових дій. Експорт у таких умовах знизився через руйнування виробничих потужностей, логістичні труднощі та обмежений доступ до зовнішніх ринків. Водночас, повоєнне відновлення передбачає масштабне розширення експортного потенціалу, зокрема через інтеграцію у міжнародні проєкти відбудови, що залучатимуть українські компанії як постачальників матеріалів і технологій.

Геополітична ситуація, зокрема агресія рф та підтримка України з боку міжнародної спільноти, значною мірою визначають можливості розвитку експортного потенціалу. Укладання угод про вільну торгівлю, зокрема з країнами ЄС, сприяє

розширенню ринків збуту для українських будівельних матеріалів і послуг. Економічні чинники, такі як інфляція, доступність кредитування та рівень інвестиційної привабливості, також впливають на здатність будівельної індустрії забезпечувати конкурентоспроможність продукції на міжнародних ринках.

На глобальному рівні будівельна індустрія дедалі більше орієнтується на інноваційні рішення, екологічність та енергоефективність. У порівнянні із розвиненими країнами, Україна має значний потенціал для розвитку в цих напрямках, зокрема за рахунок впровадження BIM-технологій, автоматизації виробництва та виготовлення екологічно чистих матеріалів. Проте низький рівень цифровізації та недостатня кількість сертифікованої продукції за міжнародними стандартами поки що стримують конкурентоспроможність України на глобальних ринках. Подолання цих розривів є стратегічним завданням для збільшення експортних можливостей у повоєнний період.

Отже, експортний потенціал будівельної індустрії України формується під впливом унікальних обставин, що включають воєнні виклики та повоєнні можливості, одночасно інтегруючись у світові економічні процеси.

Висновки

У статті досліджено змістовні характеристики експортного потенціалу будівельної індустрії, що дозволило сформуванню цілісного уявлення про його структуру, властивості та функції. Встановлено, що експортний потенціал є багатовимірною економічною категорією, яка включає ресурсні, технологічні, інституційні та маркетингові складові. Кожна з цих складових відіграє важливу роль у забезпеченні конкурентоспроможності галузі на міжнародних ринках.

Виявлено, що ключовими властивостями експортного потенціалу є комплексність, адаптивність і динамічність, які забезпечують здатність галузі реагувати на зовнішні виклики, інтегрувати інноваційні технології та адаптуватися до змінних умов глобального ринку. Функції експортного потенціалу, зокрема стимулювання економічного зростання, інтеграція в міжнародний ринок та забезпечення інноваційного розвитку, підкреслюють його роль як стратегічного інструменту для зміцнення економіки.

Аналіз особливостей експортного потенціалу будівельної індустрії України показав, що його формування значною мірою залежить від зовнішніх та внутрішніх чинників. Зокрема, воєнна агресія РФ та повоєнне відновлення створюють специфічні умови, які водночас обмежують і стимулюють розвиток галузі. Геополітичні виклики та економічна підтримка з боку міжнародної спільноти визначають перспективи розширення ринків збуту та інтеграції України у світові ланцюги доданої вартості.

Таким чином, ефективна реалізація експортного потенціалу будівельної індустрії потребує комплексного підходу, що включає впровадження інновацій, удосконалення інституційного середовища та розробку стратегій виходу на міжнародні ринки. Такий підхід сприятиме не лише зростанню галузі, але й загальному зміцненню позицій України в глобальній економіці.

Список використаних джерел

1. Куліш, Д. В. (2023). Дослідження експортного потенціалу підприємства в процесі формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності. *Economic Synerg* (4), 218-231. <https://es.istu.edu.ua/EconomicSynergy/article/download/151/124>
2. Фичак, О. Г. (2023). Управління ресурсним потенціалом підприємства. <https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/8961/1/%D0%A4%D0%B8%D1%87%D0%B0%D0%BA%20%D0%9E.%D0%93..pdf>
3. Rozhko, V. I., & Aloslyn, D. D. (2024). Дослідження та удосконалення конкурентних переваг підприємства. *Problemy Ekonomiky*. № 1. С.84-89.

4. Токар, К. (2023). Конкуренентоспроможність підприємства як категорія ринкової економіки: підходи до визначення. *Наука і техніка сьогодні*, (13 (27)).
<http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/download/7586/7630>
5. Босак, А. О., & Затхей, В. М. (2023). Модель специфічних факторів виробництва: сутність та застосування в умовах повоєнного відновлення економіки України. Оргкомітет: Патряк Олександра Тарасівна, кандидат економічних наук, ЗУНУ, 17.
https://www.economyconfer.com.ua/data/downloads/file_1697713933.pdf#page=17
6. Котік, М. Я. І. (2024). Формування експортного потенціалу підприємств будівельних матеріалів України. <https://ela.kpi.ua/bitstreams/68e572de-8a14-4463-b2ab-fbc3d566cdb6/download>
7. Давидкевич, А. О. (2024). Стратегія розвитку експортної діяльності підприємства. <https://ela.kpi.ua/bitstreams/f814f4b1-b711-426f-aa8704346a36da3a/download>
<https://ela.kpi.ua/bitstreams/68e572de-8a14-4463-b2ab-fbc3d566cdb6/download>
8. Фісуненко, П. А. (2024). Підвищення результативності діяльності відділу продажів на ринку будівельних матеріалів в умовах повоєнного відновлення. *Цифрова економіка та економічна безпека*, (3 (12)), 81-84.
<http://www.dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/download/398/379>
9. Соколовська К.В., Касич А.О. Тенденції у розвитку підприємств будівельної галузі. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-34>
10. Грицишин, Я. С. (2023). Розробка зовнішньоекономічної стратегії будівельної компанії.
https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/18463/1/%D0%93%D1%80%D0%B8%D1%89%D0%B8%D1%88%D0%B8%D0%BD_2023.pdf
11. Матіяш, Д. (2024). Оптимізація ризиків зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві в умовах воєнної нестабільності.
<https://ela.kpi.ua/bitstreams/944b574d-ccae-484e-bb65-763527132e07/download>
12. Морозова, С. А., Нагорний, Д. В., & Смірнова, О. І. (2023). Перспективи інвестиційної інтернаціоналізації для виробників екологічних будівельних матеріалів.
<http://srd.pdaba.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11824/1/Morozova.pdf>
13. Соломніков, І. В., Овсяннікова, І. В., & Проценко, В. О. (2023). Інноваційні перспективи розвитку будівельної галузі в сучасних умовах господарювання. *Вісник економіки транспорту і промисловості*, (83), 147-157.
<http://btie.kart.edu.ua/article/download/300379/292699>